అక్కఱకురాని చుట్టములు

సి. ధర్మారావు

పరీక్షలయ్యాక జనాగాడూ (జనార్దన రావు) నేనూ ఇంటికి బయలుదేరాము. పరీక్షలయిన తరువాత ఏ విద్యార్థైనా ఓ చిత్రమైన మనస్తత్వంలో పడతాడు. తన జూనియర్ విద్యార్థుల్ని పదేళ్ళ కుర్రాళ్లని చూసినట్టు జాలిగా, తేలికగా చూస్తాడు. చుట్టూ మనుషులతో కూడ "ఏమిటి, ఈ చిన్న చిన్న విషయాలు అర్థంగాక గగ్గోలు పడి పోతున్నారులావుందే! ఏముం దిందులో! ఆగండి, అర్థమయ్యేట్టు చెపు తాను" అన్నట్టు ప్రవర్తిస్తాడు. యుద్ధ వీరుడులాగ సంతోషంతో, గర్వంతో పొంగుతూ వుంటాడు. విజయుడులా - అంటే అతను పరీక్షలలో నెగ్గాడనిగాని, నెగ్గుతాననే ధీమా అతనికి వుందనిగాని కాదు. అదే తమాషా. తను ఇంతకాలం నించీ వాటికొరకై పడ్డ బాధ, భయం, ఆతురత - అన్నీ ఎగిరిపోయి ఎంతో పెద్ద బరువు దింపుకున్నవాడిలాగ తేలిక పడ తాడు. ఇంత ప్రపంచంలోనూ తనొక్కడే స్వేచ్ఛగా గాలి పీలుస్తున్నట్టుంటుంది అత నికి.

అలాంటి పరిస్థితిలో మేము ఏలూరుకని వాల్తేరులో మెయిలెక్కాము. ఆ చిన్న పెట్టెలో మేమూ ఇంకా ఏడెనిమండుగురు మనుషులూ వున్నాము. క్రిందటిరోజు రెండు సినిమాలు చూశామేమో బడలికగా వుంది. ఎదురెదురు బెంచీలమీద పక్కలు పరిచాము, కాస్త జనాన్ని తెలివిగా సర్ది. కాళ్లు పూర్తిగా చాపేంత లేకపోయినా బాగానే పడుకున్నాము.

కొంతమంది ఆవేళ పేపరు విశేషాలు చెప్పుకుంటున్నారు, కొంతమంది వింటు న్నారు. బండి కదలకముందు వూపిరి ఆడని వాళ్లు హాయిగా గాలి పోసుకుంటున్నారు. ఒకరగంటసేపు జనాగాడు రాత్రి సినిమాల గురించీ, సెలవల్లో మేము ఏలూరులో చెయ్య వలసిన కాలక్షేపము గురించీ హుషారుగా కబుర్లు చెప్పాడు. నవ్వుకుంటూనే నిద్ర పోయాము.

మళ్ళీ జనాగాడు నన్ను నిద్ర లేపుతు న్నప్పటికి ఒంటిగంటన్నరవుతోంది. బడ లిక పూర్తిగా తీరిపోయి, ప్రభాతవాయు వుల్లో గంగాస్నానము చేసినట్టుంది. బండిలో జనం రద్దీ కొద్దిగా ఎక్కువైంది. మెయిలు సామర్లకోటలో ఆగింది. కొద్దింగులాక తాతగార్ని చూస్తాండమని పోయి టీతాగొ చ్చాము. జనాగాడు సిగరెట్టు వెలిగించాడు.

బండి సామర్లకోటలో బయలుదేరటాని కి ఎంతో సైము లేదు. ఇరుకుగా లేక పోయినా పెట్టె నిండుగావుంది. సరిగ్గా అప్పుడే బిలబిలమంటూ పెట్టెలతో, పిల్ల లతో హడావుడిగా పెట్టెలో ప్రవేశిం చారు - రెండుజతల దంపతులు. అంత లోనే పిల్లలు కేరింతలతో కొత్తవాతావరణ ములో పరిచయము కల్పించుకుంటున్నారు. తాము ఏయే పనులు చెయ్యకపోవటం వల్ల బండి అందిందో, ఏయే పనులు చేస్తూ కూచ్చుంటే బండి అందకుండా పొయ్యేదో అంత తొందరలోనూ ముచ్చటిస్తున్నారు ఆడవాళ్లూ, పిల్లలలో పెద్దవాళ్లూ. పెట్టెలన్నీ సర్దేసి కూలీలకి డబ్బులిస్తున్నారు మగవాళ్లు. మొత్తం అంతా అయిదుగురు పిల్లలున్నా, ఇరుతెగల వాళ్లూ కూడా యువదంపతులు. ప్రస్తుతం మంచి 'పొజిషన్'లోనే వున్నారని మాత్రం వాళ్లెక్కించిన ట్రంకుల సంఖ్యని బట్టి చెప్పవచ్చు.

కొత్తనీరొచ్చి కలిస్తే, ఏట్లో లాగ, వీళ్ల రాకతో పెట్టెలో కొంత 'రీషఫ్లింగు', సంచలనము కలిగినయ్. అదివరకు కూచ్చు న్నవాడు కాస్తా జనాగాడు శుభ్రంగా పడుకున్నాడు. నన్ను కూడ బలవంతాన పడుకోబెట్టేడు. "తనకుమించిన ధర్మం..." అనేదో వాగుతున్నాడు. అవతలి బెంచీల్లో ఆచివర కూర్చున్నవాళ్లు తప్పకుని ఆడ వాళ్లకి, వాళ్లతోవున్న వాళ్ల ఆఖరు పిల్లలకీ చోటిచ్చారు. ఆ తప్పకున్నవాళ్లు మా బెంచీలవైపుకొచ్చి మాకాళ్ళ చివర ఇరు క్కున్నారు. ఆమగవాళ్ళలో ఒకాయనా, ఒక ఆడపిల్లా అవతలిబెంచీల్లోనే సర్దు కున్నారు. ఇక ఆరెండో ఆయనా, ఇద్దరు పిల్లలూ మిగిలారు. ఆయన మాబెంచీలవైపు కొచ్చి మొహమాటంగా చూస్తున్నాడు. జనా గంభీరంగా పొగవదుల్తూ మాకు తెలి యని వ్యవహారమేదో మాట్లాడుతున్నాడు. నాకిది చాల అన్యాయమనిపించింది. పాప మాయనేమనుకున్నాడో యేమో, వెనక్కి తిరిగి వెళ్లిపోయి అవతలి తలుపులోనుంచి బయటకు చూస్తున్నాడు పిల్లలతోసహా ఏదోరకంగా గండం గడిచిందిరా భగవం తుడా అనుకున్నాను. కాని భగ వంతుడు "అబద్ధం" అన్నాడు.

కాస్సేపాగాక ఆ కూర్చున్నాయ నన్నాడు:

"గూడెందాకా నిలబడతావేమిట్రా కృష్ణా! అవతల బెంచీల్లో ఖాళీగానే వుందిగా, ఎక్కడోక్కడ సర్దుకో."

"ఆ, ఫర్వాలేదు లేరా, ఎంతసేపు, నిల బడతాంలే"

"ఏడ్చినట్టేవుంది, నువ్విక్కడ కూర్చో నే వెళ్ళిచూస్తాను"

'కృష్ణ'కి తప్పలేదు. "వద్దులేరా నువ్వి క్కడే వుండు, నేనే వెళ్ళి ఖాళీ చూస్తాలే" అని బయలుదేరాడు. అంతా గ్రహచారం కాని, ఆ వచ్చేవాడు నావద్దకి రాకూడదూ, లేచి పక్కదులిపేసి కూర్చోబెట్టేవాణ్ణి!

"కాస్త పక్క ముడుస్తారాండి, పిల్ల కూడ చోటులేదు" అన్నాడాయన జనాతో. వీడు పరిస్థితి నెంతవరకు తీసు కెళ్ళటానికి సిద్ధపడ్డాడో నాకేం అర్థం కావటలేదు.

"వెరీసారీ సర్...మేం ఖరగ్‌పూర్ నించీ వస్తున్నాం, వాల్తేరులోనే ఈ కాస్త చోటు దొరికింది. చాల బడలికగావుంది. మీ రేమనుకోకుండా వుంటే..." కోస్తా మొహమాట పెట్టాడు జనా. ఇంకేం ఆయన వెళ్ళి ఇవతల 'డోరు' వద్ద నిలబడ్డాడు "ఫర్వాలేదులెండి" అంటూ. ఆ 'కృష్ణ' స్నేహితుడు "ఇహ ఇట్లా అయితే ఎట్లా 'గటాస్' అవుతావురా నువ్వు? వాళ్ళ మాట సాంతం చెప్పకుండానే పడుకుం టుంటివి" అంటూ చేచిరస్తున్నాడు. నాకీ సారి భయమేసింది. జనాగాడు పైగా వాగటంకూడ ఆపేసి 'సీరియస్'గా సిగ రెట్టు వెలిగించి తత్త్వవేత్తలా బయటికి చూస్తున్నాడు కిటికీలోనించి. వీడు పెంకి ఘటం. ఏమిటి వీడి వుద్దేశ్యం! పైగా ఆడ వాళ్లల్లో ఒకామె అంది: "పోనీ, కాస్సేపు నిలబడతారులెండి, వాళ్లుకూడ దూరప్రయా ణీకులు గావును." ఆ వచ్చే ఆయనకూడా నిదానస్తుడు కానట్టు ఆమె మాటల్లో ధ్వనించింది. నాకు చెమటపట్టింది. కాని ఎవడి కర్మ కెవరు కర్తలు, ఆయనకూడా ఆ జనాగాడినే అడుగుతున్నాడు! ఛీ అంటే ఛీ అనేవాడే కావాలి మనుషుల్లో

(48- వ పేజీ చూడండి)

★ అక్కఱకురాని చట్టములు ★

(11-వ పేజీ తరువాయి)

గొంతుమంది! నేను లేచిపోయి ఖాళీ ఇద్దా ముందున్నాను. కాని అది జనాగాడిని 'ఎక్స్‌పోజ్' చేసినట్లవుతుందేమో! నా దసలు జన్మలో ఇక పలకరిస్తాడా? ఎలాగో వాళ్ళని విడదీసి, ఆయనప్పుడే గట్టిగా "ఏమండీ" అన్నాడు.

వాడు అసలు విననట్టు అటే చూస్తున్నాడు. "మిమ్మల్నేనండీ, వినపడలేదా?" అన్నా డాయన మరింత గట్టిగా. పెట్టెలో వాళ్ళంతా ఏదో వినోదం కలగబోతోం దన్నట్టు చూశారు.

"ఆ, వినబడుతోందండి, ఏమంటారు?" అన్నాడు జనా, వాడి ముఖానవుండే అప్రసన్నతనంతా గొంతుకలో ముంచేసి.

"మీ రిలా పడుకుంటే కూర్చోటాని క్కూడా జాగా లేనివాళ్ళంతా ఏమవ్వాలండీ?"

"ఆయన వస్తే ఏదో చెప్తాను. మధ్యన్ని మీరు చెప్పవండీ?"

"మీరు చెప్పింది నిజమే నన్నానండీ. మూడ్రయాణీకులైతే ఆ పై బెంచీలమీద పడుకోండి. కూర్చునే సీట్లలో కాళ్ళుతన్ని పడుకుంటే ఎలా?"

"ఇక్కడుంటేనే గాని అంతంత మాత్రంగావుంటే, ఆ పైనపడుకుని బతకటం ఎలాగండీ?"

"బతక్కపోతే ... పోదురుగాండి." తొందరపడ్డా డాయన." చదువుకున్న వాళ్ళు కూడా ఇలా 'రూల్సు' తెలియని వైళ్ళాగ వ్యవహరిస్తే ఎలా?"

జనాగాడు ఒక్కసారి విగ్గరగా, జాలీగా నవ్వాడు. అంతా ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నారు. వాడు మరిపోతోంది.

"'రూల్సు'! 'రూల్సు' మాట్లాడే వుక యోగం లేదండి, ఏదో సర్దుకుపోవాలి గాని. నేటి కట్టుగొయ్య మందమునకా, మనుషులా 'రూల్సు'?" అన్నాడు వాడు.

కొందరు నవ్వారు. కొందరా వాళ్ళిని కొందరికి పార్టీని సర్దుకోమంటున్నారు. ఆ కృష్ణా, నేనుకూడా సర్దటానికి ప్రయత్నించాము. కాని వాళ్ళిద్దరూ జన్మశత్రువుల్లాగ చూసుకుంటున్నారు. ఆయన తెలుగులో, ఇంగ్లీషులో ధాటిగా వదిలేస్తున్నాడు మాటలు. ఆయన తెలుగు మాట్లాడినప్పుడు వీడింగ్లీషులో, ఆయన ఇంగ్లీషులో అన్నప్పుడు వీడు తెలుగులో జవాబులు.

"ఇంకేం మీరు పెద్ద మర్యాదస్తులు!" అన్నా డాయన చివరికి కటువుగా. "ఇక్కడ కూర్చుంటారు లెండి" అన్నా డాయనతో నేను, లేచి 'బెర్తు' మడిచి.

"[illegible] ఆయనాయన ఎందుకు లేదా [illegible] అని" అన్నా డాయన.

"లేదను, లేదను, లేదను! మీరు నేను కునే దమిటో చేసుకోండి."

"'సెక్షన్' స్టేషనులో టి. సి. ని తీసుకొస్తాను. చదువుకున్నవాళ్ళకూడా జ్ఞానం లేకుండా పోయినప్పుడేం చెయ్యాలి?"

జనాగాడు ఇప్పుడు లేచి కూర్చున్నాడు. తీవ్రంగా అన్నాడు.

"ఇదిగో, మాస్టారూ, మాటలు మాత్రం మెగలకండి. కావాలంటే కలక్టర్ని తెచ్చుకోండి. ప్రత్యేకంగా పెట్టెలుండగా, ఆడ వాళ్ళని మగవాళ్ళ పెట్టెలో ఎందుకు తీసుకురావాల్సొచ్చిందో చెపుదురుగాని." అని, మాటలుకాదు, పిడుగులు, బర్రెపుట్లా! పెట్టెలో ఎవ్వరో ఒక్కడు నవ్వాడు. అది భయంకరంగా వుంది. అంతా ఒకళ్ళ ముఖాలు ఒకళ్ళు చూసుకుంటున్నారు. ఇది చాల అన్యాయం అనిపించింది. కాని నేను నోరెత్తలేకపోయాను. అతనిముఖం తేపురించింది. అధరోష్ఠము కంపించి పోతోంది. ఆడవాళ్ళు అసహ్యంచేసినట్లు ముఖాలు తిప్పుకొన్నారు. ఎంతమంది ఫిరంగ్యుని 'హార్డ్'చేశాడు వీడు! పైగా ఒక విచిత్రకళతో తృప్తిగా నాకం[illegible].

"ఏదివారుతే అఘోరించు" అన్నాడు తీవ్రంగా, తమ్ముకగొంతుతో. వాడూ వాగ్వాదాన్ని చూచి ఆశ్చర్యపోయాడు. పరిస్థితి వింతదాకా రానిచ్చిన నాబలహీనతని నిందించుకోటంకంటే ఏం చెయ్యగలను!

"రండి, కూర్చోండి, వాడేదో గారు రూపుంటాడు" అన్నాను, సర్దబాటు చెయ్యాలని 'కృష్ణ'తో.

ఫర్వాలేదులెండి, "మావాడూ కొత్త తొందరపడ్డాడు" అన్నా డాయన కూర్చుంటూ.

కాజీపల్లికూడెంలో వాళ్లు దిగవలసినాలో మాటా, మంతీలేదు. వాళ్లు దిగిపోయేక జనా అన్నాడు. "అదికాదురా, నాకుకూడా మొన్నటిదాకా మనలాగే నూచించేగదా, 'ఇంతలోకే ఎక్కుంత చెత్త మాదిరి రావాలి? కాస్త నూచించరాదా, వాళ్ళ ఆలోచనయా-వాళ్లతో ఎలామాట్లాడాలో, ఇది అదేం అభ్యర్ధా! పాపం ఆ కృష్ణ నాయన చూడు"

వాడితో వాదించి ప్రయోజనం లేదు.

* * *

విజయవాడ స్టేషనులో రైలుదిగి బెడ్డింగులు కూలీలిచ్చి గేటుదాకా నడిచాం. మళ్లీ యథాప్రకారం జనా టిక్కెట్లివ్వ నడుస్తున్నాడు. ఇంతలో [illegible] పిలిచాడు.

"మీరు ఏలూరు టిక్కెట్లు తీసుకొని, పదవపెట్టెలో దిగారు బాబూ".

జనా తెల్లబోయి అన్నాడు.

"అరె, అక్కడ 'హాస్కి'లో పదిఏలూరు టిక్కెట్లు అడిగాను గాబ్రా." కటు మనిషైపు తిరిగి అన్నాడు:

"ఏదో పొరపాటున అలా వచ్చాంలే, అసలు పాతే య్యరాదా టిక్కెట్లు, ఏంపోయింది?"

"అలాకే బాబూ... బాబులు నీని మా కేం పాపలాడబ్బులు."

"దీనిక్కూడా డబ్బులా? స్వతంత్రం వచ్చాక ఇలా మాయాళ్ళనడం, ఇక్కటం కూడా తప్పు... కాకపోయినా, మేము టిక్కెట్లు తక్కువవిస్తున్న దేవ విలువా, నీకు పోలా?"

ఇంతలో స్టేషనుమాస్టరు గారో లం- అక్కడే వున్నాడు, కేం చూడలేదు- వెంకటస్వామీ! ఆ టిక్కెట్లు ఇలాతే" అని మావైపు తిరిగి "మాస్టారూ, కాస్త స్టేషను రూములోకి రండి" అన్నాడు.

అభిమానపడి "ఎందుకండీ మాస్టారూ, వింపకే కాస్త..."అన్నాడు నసుగుతూ జనా.

"మీరు స్టేషనుమాస్టరుగా మిమ్మల్ని 'రూము'లోకి 'సమ్మన్' చేస్తున్నాను, మీరు రావాలి. అక్కడంతా బోధపడుతుంది."

మేము తెల్లబోయి ఒకళ్ళ ముఖాలొకళ్లు చూసుకుని నోటమాట లేకుండా ఆయన్ని అనుసరించాము. 'రూము'లో కళ్లే మూసాయి తేప కట్టండి" అన్నా డాయన.

"అయిదున్నర చెల్లించినవాళ్లం, అనా సర్దు అదా చెయ్యాలనుకున్నా మంటారా, మాస్టారూ! ఏదో పొరపాటయింది...కం చెయ్యకూడదా, కాస్త..." నీళ్లు నమిలాడు జనా.

"స్వతంత్రం వచ్చాక నేరస్తుల్ని వది లెయ్యమనటం, వదిలెయ్యటం కూడా తప్పు"—

డబ్బునించి గోలగోలటాని స్టేషను మాస్టరుకూడా ఒక నిమిషం వైమిచ్చారు. మాట్లాడకుండా డబ్బుకట్టి వచ్చేస్తున్నాను.

"రసీదు పట్టుకెళ్ళండి, రాస్తున్నాను" అన్నా డాయన.

"ఆ, అక్కర్లేదులెండి, అది కూడా ఎందుకు?" అన్నాడు జనా. మా [illegible] దాన్ని చించేశా డాయన.

క్రొలకం తెనదాకా పోయి [illegible] ముందు "కొండో పో పైముదుగా[illegible]" అన్నాడు జనాతో. దానికి వాడి [illegible] ధానం!

"చట్టాన్ని గురించి మాట్లాడే [illegible] వాళ్ళవడలేదు. అంతా 'హాస్'[illegible] చివరకు నేను అక్కడే [illegible] గాం. తర్వాత అక్కడ[illegible] [illegible]."